

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de opvolgingsdoorlichting van Vrije Basisschool te MECHELEN

Hoofdstructuur basisonderwijs

Instellingsnummer 11601

Instelling Vrije Basisschool

Directeur Ann VANDER LINDEN

Adres Augustijnenstraat 76 - 2800 MECHELEN

Telefoon 015-20.50.85

Fax 015-63.70.15

E-mail annvanderlinden@basisschooldeham.be

Website <http://www.basisschooldeham.be>

Bestuur van de instelling VZW Katholiek Onderwijs De Pelgrim

Adres Tervuursesteenweg 2 - 2800 MECHELEN

Scholengemeenschap Kath. BO De Pelgrim

Adres Stationsstraat 4 - 2570 DUFFEL

CLB Vrij CLB Het Kompas

Adres Vijfhoek 1_A - 2800 MECHELEN

Dagen van het opvolgingsbezoek 18-02-2016, 19-02-2016

Einddatum van het opvolgingsbezoek 19-02-2016

Datum bespreking verslag met de instelling 29-02-2016

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever Frans DE BIE

Teamleden Guido AERTS

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 HISTORIEK.....	4
2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)	4
3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?	4
3.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie.....	4
3.2 Lager onderwijs: mens en maatschappij.....	6
3.3 Lager onderwijs: wetenschappen en techniek.....	7
3.4 Lager onderwijs: mens en maatschappij en Lager onderwijs: wetenschappen en techniek	7
4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG.....	10

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de opvolgingsdoorlichting van de school door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Als de school bij een doorlichting een beperkt gunstig advies kreeg, volgt na de periode, vermeld in het advies, een opvolgingsdoorlichting. Tijdens een opvolgingsdoorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de bij de voorgaande doorlichting vastgestelde tekortkomingen voldoende werden geredimeerd.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een (opvolgings)doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de school karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de school
- proces: initiatieven die de school neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de school met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

Tijdens het opvolgingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

De opvolgingsdoorlichting resulteert in een opvolgingsverslag dat bestaat uit een concluderend gedeelte en een advies.

Het concluderende gedeelte omvat de conclusies van de opvolging.

Het opvolgingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan twee adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve opvolgingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 HISTORIEK

Het vorige doorlichtingsbezoek vond plaats van 08-01-2013 tot 14-01-2013 en werd afgesloten met een beperkt gunstig advies. Vanaf 14-01-2016 moet de school kunnen aantonen dat tekort(en) die aan de basis lagen van dit advies, in voldoende mate werden geremedieerd. Dit verslag beschrijft in welke mate de school daarin is geslaagd.

2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)

- de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'

Kleuteronderwijs - Leergebieden

wiskundige initiatie

Lager onderwijs - Leergebieden

wetenschappen en techniek

mens en maatschappij

3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?

3.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie

Voldoet

De kleuteronderwijzers streven de ontwikkelingsdoelen voor wiskundige initiatie in voldoende mate na met hun kleuters. Het doelgerichte onderwijsaanbod is volledig, horizontaal en verticaal samenhangend en evenwichtig. Met degelijke speelleermaterialen dagen de kleuteronderwijzers de kleuters uit om wiskundige inzichten op te doen in een krachtige onderwijs- en leeromgeving. De kleuters krijgen tal van kansen om volop te experimenteren en hun leefwereld wiskundig te verkennen.

Curriculum	De kleuteronderwijzers hebben het vernieuwingstraject voor wiskundige
Onderwijsaanbod	initiatie systematisch en met volle inzet aangepakt. De gedreven directeur, de
<i>Referentiekader</i>	wiskundespecialist in het eigen team, het kernteam en de pedagogische
<i>Planning</i>	begeleidingsdienst hebben de krachten gebundeld en voor professionele
<i>Evenwichtig en volledig</i>	aansturing en visieontwikkeling gezorgd. Het kleuterteam werkte gemotiveerd
<i>Samenhang</i>	mee en herwon zijn zelfvertrouwen. Met volgehouden wekelijks teamoverleg
<i>Brede harmonische vorming</i>	en pedagogische studiedagen in functie van wiskundige initiatie vergrootten de
<i>Actief leren</i>	kleuteronderwijzers hun deskundigheid. De kleuteronderwijzers volgden
	bijvoorbeeld nascholing over hoe zij met doelgerichter hoekenwerk wiskundige
	initiatie sterker in het onderwijsaanbod konden integreren.

Het leerplan is voortaan richtinggevend voor het onderwijsaanbod. De kleuteronderwijzers vertalen het in gradueel opgebouwde en overzichtelijke maandplanningen waarbij alle leerplandoelen voor wiskundige initiatie een plaats krijgen. Hieraan koppelen de kleuteronderwijzers de leerplandoelen, de activiteiten en de gebruikte speelleermaterialen. Zo vertalen zij de planning naar een dynamische klaspraktijk. Ook zetten zij per thema één of twee hoeken in de kijker, en koppelen hieraan leerplandoelen.

De kleuteronderwijzers zijn in staat om een evenwichtig, horizontaal en verticaal samenhangend en voldoende volledig onderwijsaanbod voor wiskundige initiatie te garanderen. De aandacht voor de wiskundige woordenschat is in het bewakingssysteem ingebouwd. Hierdoor zijn de kleuteronderwijzers in staat om de kleuters – die meestal uit gezinnen komen waar Nederlands niet de voertaal is – de nodige wiskundige begrippen bij te brengen.

De kleuters krijgen volop kansen om experimenterend te handelen, te spreken en te denken. Uitdagende dialogen en gevarieerde speelleermaterialen stimuleren hen hierbij. Zo bouwen zij vanuit de ervaring wiskundige inzichten op.

Curriculum
Onderwijsorganisatie

Uit de observaties blijkt dat de kleuteronderwijzers een efficiënt klasmanagement voeren waarbij zij de onderwijstijd efficiënt benutten.

De kleuteronderwijzers hebben elkaar vanuit een herwonnen drive en zelfvertrouwen gevonden. De dynamiek van het team, de samenhang tussen de klassen en het onderling overleg zijn gegroeid.

Materieel beheer
Uitrusting
Ontwikkelingsmaterialen
Leermiddelen

Het speelleermateriaalenaanbod is gevoelig uitgebreid. In alle klassen kwamen bijvoorbeeld zandtafels, winkels, meetmaterialen en gevarieerd wiskundig hoekenmateriaal. Ook stelden de kleuteronderwijzers meetkoffers samen. De visuele ondersteuning voor wiskundige initiatie kan afgeleid worden aan de hoekenpictogrammen en de speelse platen aan de wanden. De kleuteronderwijzers hebben de getalbeelden afgestemd op de lagere afdeling. Als aanloop naar de lagere afdeling werken de oudste kleuters met eenvoudige getallenassen. De kalenders en tijdlijnen zijn gradueel opgebouwd en krijgen dagelijks aandacht in de kring. Hierbij gebruiken de kleuteronderwijzers – uitgezonderd voor de seizoenen, waar een cyclische voorstelling wordt gebruikt – vooral lineaire voorstellingen. De kleuteronderwijzers monitoren de puzzelvaardigheid van de kleuters met een visuele voorstelling. Met een keuzebord bevorderen zij hun zelfsturing.

Het materialenaanbod kan nog verder op punt gesteld worden door af en toe een weegschaal in de zandtafels ter beschikking te stellen en door zandlopers van verschillende looptijd in te schakelen bij de klasactiviteiten. Ook liggen er nog kansen om met groeimeters en –boekjes de groei van het eigen lichaam over meerdere jaren zichtbaar te maken. De kleuteronderwijzers schakelen stappenplannen vooral voor de hygiëne en de zelfredzaamheid in. De klassieke bouwmaterialen bieden nog heel wat kansen om het ruimtelijk inzicht van de

kleuters met voorstellingen van stapsgewijs opgebouwde bouwsels te stimuleren.

Materieel beheer De klassen zijn recent opgefrist met levendige kleuren. Zij ogen aangenaam en bevorderen het welbevinden van de kleuters en de kleuteronderwijzers.

Evaluatie De kleuteronderwijzers volgen de evolutie van hun kleuters op met spontane en periodieke doelgerichte observatie. Zij registreren de evaluatiegegevens in het kindvolgsysteem. Deze geven richting aan de leerbegeleiding. De evaluatiegegevens uit de lagere afdeling wijzen op een duidelijke verbetering van de resultaten. Toch hebben de kleuteronderwijzers nog groeikansen om de vorderingen van de kleuters met genormeerde instrumenten op te volgen, wat hen in staat moet stellen om de evaluatiegegevens van hun kleuters te vergelijken met die van een vergelijkbare referentiegroep.

Begeleiding De kleuteronderwijzers zorgen voor een goede beeldvorming voor wiskundige initiatie. Vanuit de observaties en tijdens het zorgoverleg leren zij de kleuters goed kennen. Het gewicht van de leerbegeleiding ligt bij de eerstelijnszorg van de klasleerkracht. Zorgleraren geven de kleuters vraaggestuurde zorg. De kleuteronderwijzers van de jongste kleuters werken bij de leerbegeleiding nauw samen.

Professionalisering De kleuteronderwijzers konden de afgelopen jaren rekenen op een efficiënte deskundigheidsbevordering voor dit leergebied. De directeur stelde een kernteam voor wiskundige initiatie samen, onder leiding van een kleuteronderwijzer uit het eigen team die tegelijk lector van een lerarenopleiding voor het leergebied wiskundige initiatie is. Het kernteam heeft de deskundigheid van de kleuteronderwijzers stelselmatig verhoogd. Ook organiseerde het pedagogische studiedagen rond wiskundige initiatie. Eén ervan richtte zich bijvoorbeeld op de waarde van ervaringsgericht hoekenwerk in de kleuterafdeling. De kleuteronderwijzers mochten ook rekenen op de volgehouden kundige ondersteuning van de pedagogische begeleidingsdienst.

De kleuteronderwijzers kunnen de interne deskundigheidsbevordering nog verder op punt stellen door in elkaars klassen te hospiteren en zodoende van en met elkaar te leren, door rolwissels door te voeren bij de leerbegeleiding en door elkaar nog intensiever met vormen van co-teaching complementair te ondersteunen. Enkele kleuteronderwijzers gaven hiervoor al een eerste waardevolle aanzet.

3.2 Lager onderwijs: mens en maatschappij

Voldoet

De onderwijzers bereiken met de leerlingen de eindtermen voor het leergebied mens en maatschappij in voldoende mate. Het onderwijsaanbod is in toenemende mate doelgericht, samenhangend en evenwichtig. De leerlingen hebben kansen om zichzelf en de samenleving vanuit de werkelijkheid te verkennen. De onderwijzers wendde de diversiteit, de multiculturaliteit, de leergebiedoverschrijdende eindtermen voor sociale vaardigheden en de lokale leefgemeenschap aan vanuit een positieve en warme ingesteldheid voor het doelpubliek van de school.

3.3 Lager onderwijs: wetenschappen en techniek

Voldoet

De onderwijzers bereiken met de leerlingen de eindtermen voor wetenschappen en techniek in voldoende mate. Het onderwijsaanbod is in toenemende mate doelgericht, samenhangend en evenwichtig. De leerlingen bewerken en verkennen de levende natuur. De onderwijzers wenden hiervoor de beschikbare buiteninfrastructuur en het rijke lokale milieu aan. De leerlingen krijgen gaandeweg meer en meer kansen om experimenten uit te voeren die hun technisch inzicht vergroten. Het materialenaanbod is verder geoptimaliseerd.

3.4 Lager onderwijs: mens en maatschappij en Lager onderwijs: wetenschappen en techniek

Curriculum	De directeur stelde een kernteam samen dat het vernieuwingstraject voor wereldoriëntatie in goede banen leidde. Ook de pedagogische
Onderwijsaanbod	begeleidingsdienst ondersteunde de onderwijzers met raad en daad. Het team van de lagere afdeling herwon zijn dynamiek en zelfzekerheid en bouwt vol vertrouwen verder aan de implementatie van wereldoriëntatie.
<i>Referentiekader</i>	
<i>Planning</i>	
<i>Evenwichtig en volledig</i>	
<i>Samenhang</i>	
<i>Brede harmonische vorming</i>	
<i>Actief leren</i>	De leerlingenpopulatie is op het vlak van de thuistaal, de thuiscultuur en de socio-economische context divers. De school spant zich in om deze diversiteit verder te optimaliseren. De leerlingenkenmerken zetten de onderwijzers ertoe aan om het onderwijsaanbod af te stemmen op de leefwereld en de interesses van de leerlingen. Zij gebruiken de diversiteit en multiculturaliteit positief, vanuit een warm engagement voor de doelgroep.
	Eerst richtten de onderwijzers hun aandacht op de vernieuwing van hun visie op wereldoriëntatie. Met een handig overzicht van de krachtlijnen voor hedendaags wereldoriëntatie-onderwijs en een bijhorende checklist aangereikt door de pedagogische begeleidingsdienst oefenen de onderwijzers zich om hun onderwijspraktijk af te stemmen op de verwachtingen van de eindtermen en het leerplan. Het onderwijsaanbod is voldoende samenhangend, doelgericht en in toenemende mate evenwichtig. Het schoolteam geeft aan dat het domein techniek nog verdere verdieping behoeft. Momenteel krijgt dit domein een onvolledige en tamelijk geïsoleerde invulling.
	Goede onderlinge afspraken bevorderen de verticale samenhang. De onderwijzers richtten het onderwijsaanbod op de leerplandoelen. Zij maakten afspraken om het leerplandoelenaanbod gradueel te verdelen over de verschillende leerjaren. Zij hadden hierbij vooral aandacht voor de leerplandoelen die expliciet in een leerjaar bereikt moesten worden, en in mindere mate voor de leerplandoelen die in aanzet aangebracht dienen te worden. Ook schakelden zij onderwijsleerpakketten in die ze vergeleken hebben met de verwachtingen vanuit het leerplan. Waar nodig breidden zij - om hiaten te vermijden - het onderwijsaanbod uit met extra inhouden of thema's. De onderwijzers bewaken het leerplandoelenaanbod nauwgezet.

Aandachtspunt is de multiperspectiviteit. De onderwijzers hebben groeikansen om de thema's nog vanuit een meerdere domeinen van het leergebied te benaderen.

Een aantal onderwijzers gaven een goede aanzet om wereldoriëntatie in horizontale samenhang met andere leergebieden aan te bieden. Ook zorgen de onderwijzers voor een goede afstemming van wereldoriëntatie op de sociale vaardigheden. Zij stellen klasafspraken op eenzelfde wijze voor. Zij zorgen voor een positief en veilig klasklimaat, waarin de diverse leerlingenpopulatie zich thuis voelt. Met een leerlingenraad betrekken de onderwijzers de leerlingen, en zij houden terdege rekening met hun mening.

De tijd- en ruimtekaders zijn gradueel opgebouwd en verrijkt met thematische informatie. Zij worden gaandeweg dynamischer gebruikt. De onderwijzers hebben nog groeikansen om bijvoorbeeld de tijdkaders te verruimen met informatie over het rijke lokale milieu. De actualiteit krijgt in de hogere leerjaren een centrale plaats. De onderwijzers dagen de leerlingen uit om op basis van heldere criteria kritisch te reflecteren op nieuwsfeiten en er een eigen mening over te formuleren. Zij hanteren verschillende bronnen en geven de leerlingen kansen om de actualiteit zelfstandig te verwerken en presenteren. De leerlingen krijgen alle kansen om actief te experimenteren en de realiteit te verkennen. Zo maken de onderwijzers tijdens excursies gebruik van de rijke leermogelijkheden die het plaatselijke milieu aanbiedt. Ook organiseren zij extramurosactiviteiten tijdens dewelke de leerlingen heel wat aspecten van wereldoriëntatie geïntegreerd kunnen exploreren. De MOS-werking is goed ingeburgerd. Mobiliteitseducatie krijgt zowel in de klas als in het lokale milieu aandacht. Het schoolteam stuurt de relationele educatie bij om deze in een ruimere context te plaatsen. Ook voor de gezondheidseducatie hebben de onderwijzers de nodige aandacht.

De onderwijzer van de anderstalige nieuwkomers maakt efficiënt gebruik van wereldoriëntatie om een realistische en herkenbare context voor die leerlingen aan te bieden.

Curriculum Onderwijsorganisatie

De onderwijzers besteden ruim voldoende onderwijstijd aan dit leergebied.

Een onderwijzer is verantwoordelijk voor de inhoudelijke uitbouw van een handig omgevingsboek. De ICT-coördinator zorgt voor de technische uitvoering ervan. Er zijn nog groeikansen om ook omgevingsaspecten in functie van bijvoorbeeld natuur, maatschappij en mobiliteit mee in het omgevingsboek te integreren. De koppeling met de leerplandoelen is gepland.

De onderwijzers schakelen gevarieerde werk- en groeiperingsvormen in, en hebben aandacht voor coöperatief leren in multiculturele contexten. Met partner- en groepswerk stimuleren de onderwijzers de samenwerking tussen de leerlingen. Gevarieerd contract- en hoekenwerk met impulsen uit wereldoriëntatie bevorderen de zelfstandigheid van de leerlingen. De onderwijzers bieden de leerlingen jaarlijks de kans om enkele thema's zelf te kiezen.

Materieel beheer Uitrusting <i>Ontwikkelingsmaterialen</i> <i>Leermiddelen</i>	De onderwijzers stelden het materialenaanbod voor wereldoriëntatie verder op punt volgens de verwachtingen van het leerplan. Alle klassen kunnen beschikken over relatief veel moderne computers die goed functioneren. Ook het internet is betrouwbaar. Zo krijgen de leerlingen kansen om informatie op te zoeken in de eigen klas. ICT is geïntegreerd in het aanbod. De onderwijzers schakelen moderne software in om wereldoriëntatie te verrijken. De klasbibliotheken van alle klassen hebben ook een afdeling met informatieve boeken. De leerlingen bezoeken geregeld de plaatselijke bibliotheek. De tijd- en ruimtekaders ogen professioneel en aantrekkelijk. In alle klassen zijn de nodige tijd- en ruimtekaders aanwezig, en ze worden in toenemende mate dynamisch gebruikt. Het gebruik van cyclische voorstellingen van de tijd is nog beperkt, uitgezonderd voor de seizoenen.
	De onderwijzers verrijken de klaswanden met thematische visuele ondersteuning. Sommige ruimtekaders hangen iets te hoog of zijn net iets te klein om efficiënt gebruikt te kunnen worden. De onderwijzers hebben heldere afspraken gemaakt om de leerlingen te leren zich te oriënteren. Zo bouwden zij de windrichtingen en de verschillende kaarten gradueel op.
Materieel beheer Infrastructuur	Het schoolteam heeft een deel van de achterliggende tuin omgebouwd tot een 'Zwiebelbos', waarin de leerlingen kunnen werken en gaan kijken hoe de natuur door het jaar heen evolueert. Ook cultiveren enkele klassen tuintjes in bakken van één vierkante meter.
Evaluatie Evaluatiepraktijk <i>Evenwichtig en representatief</i> <i>Kindvolgsysteem</i> <i>Leerlingvolgsysteem</i> <i>Gericht op bijsturing</i>	De onderwijzers evalueren de leerlingen met open- en geslotenboektoetsen. De evaluatie richt zich vooral op de reproductie van kennis. De aandacht voor de vaardigheden en attitudes is voornamelijk beperkt. Het schoolteam is zich hier terdege van bewust en heeft het thema brede evaluatie in het nascholingstraject opgenomen. Hiervoor doet het een beroep op de pedagogische begeleidingsdienst. Enkele onderwijzers hebben al waardevolle aanzetten gegeven om de leerlingen breed te evalueren.
Evaluatie Rapporteringspraktijk	De onderwijzers rapporteren over wereldoriëntatie met een score op thematoetsen en met bijhorende commentaren. In enkele klassen is de rapportering over dit leergebied summier. Sommige onderwijzers melden de ouders welke activiteiten zij voor dit leergebied organiseerden. Hiertoe gebruiken zij nieuwsbrieven en foto's. Dit geeft wel zicht op het aanbod, maar niet op de mate waarin de leerlingen de doelen hebben bereikt.
Begeleiding Leerbegeleiding <i>Beeldvorming</i> <i>Zorg</i>	De positieve en veilige werksfeer bevordert het welbevinden van de leerlingen, waardoor zij in staat zijn om creatief en actief betrokken te zijn bij de uitwerking van de beide leergebieden.
Professionalisering Deskundigheidsbevordering	De onderwijzers hebben zich gedurende de voorbije jaren bijgeschoold in functie van wereldoriëntatie. Hierbij speelden het kernteam en de pedagogische begeleidingsdienst een cruciale rol.

4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning van tekort(en) zoals vermeld in punt 2 van dit verslag:

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' voor het **kleuteronderwijs** en het **lager onderwijs**.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Frans DE BIE de inspecteur-verslaggever	Ann VANDER LINDEN de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	